

ҐЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ У ШЛЮБІ

Маркович Х.М.,

*старший викладач кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: 0000-0002-6243-4651*

Шардакова А.С.,

*студентка 3-го курсу
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»*

Маркович Х.М., Шардакова А.С. Ґендерна рівність у сімейних відносинах: правові аспекти захисту прав жінок та чоловіків у шлюбі.

Ґендерна рівність у сімейних правовідносинах є однією з основних засад сучасного правового та соціального розвитку. Стаття присвячена системному аналізу принципу ґендерної рівності у сімейних відносинах як одного з фундаментальних завдань держави та суспільства. Дослідження набуває особливого значення у контексті глобальних політичних процесів, міжнародних зобов'язань України та її європейського вибору. Теоретична та практична важливість цього питання є визначальною для правових принципів та розвитку національного суспільства. Впровадження принципів ґендерної рівності у сімейних відносинах є важливим не лише з точки зору справедливості, але й для забезпечення гармонійного розвитку суспільства загалом. У статті детально розглянуто поняття ґендерної рівності та визначено його вплив на реалізацію майнових прав учасників сімейних правовідносин. На основі глибокого аналізу наукових положень з'ясовано правову природу господарських відносин подружжя та їх значення в науці сімейного права. Підкреслено, що сімейне законодавство відображає концепцію ґендеру, враховуючи всі аспекти ґендерних питань. Його метою є зміцнення принципів егалітарної демократії у сім'ї, забезпечення рівних можливостей для реалізації конституційних прав, свобод та обов'язків як особистості, так і громадянина. Визначено правосвідомість як основу механізму забезпечення ґендерної рівності в Україні. Наголошено на важливості ґендерної рівності для досягнення стабільності та гармонії у сім'ї та суспільстві загалом. Встановлено,

що в країні існують проблеми як низької правосвідомості громадян загалом, так і специфічні проблеми ґендерної нерівності. Досліджено, що ґендерна рівність у сімейних відносинах стає дедалі актуальнішою та необхідною у сучасному суспільстві. Розглянуто значення ґендерної рівності як рівного визнання прав і можливостей для чоловіків і жінок у всіх аспектах сімейного життя. Через аналіз правових аспектів захисту прав жінок та чоловіків у шлюбі, висвітлення практичних аспектів реалізації цих прав та аналізу соціокультурних впливів, досліджено формування та застосування ґендерної рівності у сучасних сімейних відносинах. Відзначено, що досягнення ґендерної рівності в сімейних відносинах є складним процесом, що включає як правові, так і соціокультурні аспекти. Зокрема, це питання тісно пов'язане з боротьбою проти ґендерних стереотипів, що все ще можуть впливати на ставлення до ролей чоловіків і жінок у сім'ї. Відтак, ефективне забезпечення ґендерної рівності в сімейних правовідносинах вимагає не лише вдосконалення законодавства, але й зміни суспільної свідомості.

Ключові слова: ґендерна рівність, правосвідомість, суспільство, ґендерна політика, правова культура.

Markovych Kh.M., Shardakova A.S. Gender equality in family relations: legal aspects of protecting the rights of women and men in marriage

Gender equality in family legal relations is one of the main foundations of modern legal and social development. The article is devoted to the systematic analysis of the principle of gender equality in family relations as one of the fundamental tasks of the state and society. This

study acquires special importance in the context of global political processes, international obligations of Ukraine and its European choice. The theoretical and practical importance of this issue is decisive for legal principles and the development of national society. Implementation of the principles of gender equality in family relations is important not only from the point of view of justice, but also for ensuring the harmonious development of society in general. The article examines the concept of gender equality in detail and determines its impact on the realization of property rights of participants in family relationships. On the basis of an in-depth analysis of scientific provisions, the legal nature of economic relations of spouses and their importance in the science of family law have been clarified. It is emphasized that family legislation reflects the concept of gender, taking into account all aspects of gender issues. Its purpose is to strengthen the principles of egalitarian democracy in the family, to ensure equal opportunities for the realization of constitutional rights, freedoms and duties of both an individual and a citizen. Legal awareness is defined as the basis of the mechanism for ensuring gender equality in Ukraine. The importance of gender equality for achieving stability and harmony in the family and society in general is emphasized. It has been established that there are problems of low legal awareness of citizens in general and specific problems of gender inequality in the country. It has been studied that gender equality in family relations is becoming more and more relevant and necessary in modern society. The meaning of gender equality as equal recognition of rights and opportunities for men and women in all aspects of family life is considered. Through the analysis of the legal aspects of the protection of the rights of women and men in marriage, highlighting the practical aspects of the realization of these rights and the analysis of socio-cultural influences, the formation and application of gender equality in modern family relations has been studied. It was noted that achieving gender equality in family relationships is a complex process that includes both legal and socio-cultural aspects. In particular, this issue is closely related to the fight against gender stereotypes, which can still affect attitudes towards the roles of men and women in the family. Therefore, the effective provision of gender equality in family legal relations requires not only the improvement of legislation, but also a change in public consciousness.

Key words: gender equality, legal awareness, society, gender policy, legal culture.

Постановка проблеми. Побудова міцної правової системи потребує достатньої основи: відкритості та спрямованості громадської думки; досягнення суспільством необхідного рівня

знань; широти кругозору; чіткості акцентів. Це особливо важливо, коли йдеться про актуальні соціальні проблеми, такі як досягнення ґендерної рівності. В Деклараціях, вона вже давно визначається як співвідношення правового статусу жінок і чоловіків та однакові можливості для його реалізації, що дає змогу чоловікам та жінкам на одному рівні брати участь у всіх сферах суспільного життя. Але, на жаль, жодне теоретичне визначення чи нормативне поведінкове регулювання цього явища не гарантує такої ж прозорості суспільного життя, спрямованості державної політики та розуміння пересічного громадянина. Постановка проблеми ґендерної рівності у сучасному українському суспільстві вимагає всебічного аналізу та обґрунтованих підходів для її вирішення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про наявність певних зрушень у цьому напрямку. Зокрема, дослідження ґендерної рівності активно проводяться в контексті правових, соціологічних, економічних та культурних аспектів. Такі науковці, як О. Кулик, Н. Левченко, О. Кобилянська Д. Федін, М. Цимбалюк, Г. Клімова, О. Жидкова, Л. Нечипорук, Ю. Івченко, М. Крочук та ін, зробили значний внесок у вивчення ґендерної рівності в Україні. Згадані дослідники висвітлили проблеми ґендерної дискримінації, роль державної політики у сприянні рівним можливостям та важливість правової освіти для підвищення правосвідомості громадян. Однак, залишається низка невирішених питань, які потребують подальшого опрацювання. Це стосується, зокрема, механізмів реалізації ґендерної рівності у практичній площині, оцінки ефективності існуючих державних програм та заходів, спрямованих на досягнення ґендерної рівності, а також вивчення соціокультурних бар'єрів, що перешкоджають впровадженню цих принципів у повсякденне життя.

Метою статті є дослідження правових механізмів забезпечення ґендерної рівності в Україні, аналіз проблем правосвідомості громадян та впливу соціокультурних факторів на реалізацію ґендерної політики. Зокрема, завданням є вивчення правових аспектів захисту прав жінок та чоловіків у шлюбі, аналіз практичних аспектів реалізації ґендерної рівності у сімейних відносинах та оцінка соціокультурних впливів на цей процес.

Виклад основного матеріалу. Ґендерна рівність – це концепція досягнення рівних прав людини між чоловіками та жінками в трудових, сімейних та інших правових відносинах, а також зрівнянні ролі в суспільстві загалом, подолання сексизму та інших видів дискримінації [1, с. 60]. Ґендерна рівність у сімейних відносинах є однією з ключових тем сучасного суспільства, що активно розвивається. Вона полягає у рівному

визнанні прав і можливостей для чоловіків та жінок у всіх аспектах сімейного життя. Ця концепція ґрунтується на принципах справедливості та поваги до особистості, забезпечуючи гармонійний розвиток кожного члена сім'ї незалежно від статі.

Історично склалося, що традиційні моделі сімейних відносин відзначалися значною ґендерною нерівністю, де чоловіки виступали як головні годувальники, а жінки відповідали за ведення домашнього господарства та виховання дітей. Однак, зі зміною соціальних і економічних умов, ролі чоловіків і жінок у сім'ї зазнають значних трансформацій. Сьогодні все більше пар прагнуть досягти рівноправних стосунків, де обоє партнерів наділені однаковими правами та можливостями у прийнятті рішень, професійному розвитку та розподілі домашніх обов'язків. Важливість ґендерної рівності у сімейних відносинах не можна недооцінювати. Вона сприяє покращенню якості життя кожного члена сім'ї, створює умови для повноцінного розвитку дітей, зменшує рівень стресу та конфліктів, а також сприяє загальному добробуту родини. Досягнення ґендерної рівності вимагає не лише зміни у свідомості та поведінці людей, але й відповідних правових заходів, що гарантуватимуть захист прав обох статей у шлюбі.

У період становлення демократичного суспільства і правової держави в сучасній Україні проблема підвищення правової свідомості людей, соціальної активності правової культури набула надзвичайно актуального характеру. З цієї причини має сенс розглянути феномен того, що можливість встановлення ґендерної рівності безпосередньо залежить від відкритості до неї свідомості громадян України. Забезпечення ґендерної рівності у шлюбі та сімейних відносинах вимагає наявності чіткої правової бази, яка гарантує рівні права та обов'язки для обох партнерів. В Україні та багатьох інших країнах світу існує низка законодавчих актів, що регулюють питання шлюбу та сімейних відносин.

Спершу зазначимо, що відповідно до ст. 24 Конституції України від 28.06.1996 року [2], рівність прав жінки і чоловіка забезпечується наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці у праці та винагороди за неї спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок: встановленням пенсійних пільг, створенням умов які дають жінкам змогу поєднувати працю з материнством, правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям [3, с. 40–42].

Сучасні тенденції розвитку шлюбно-сімейних відносин, а також принципи та правові норми

їх формування регулюються Сімейним кодексом України (далі – СК України). У ньому зібрано все, що було і є прогресивне у вітчизняному сімейному житті та в світовому досвіді розвитку і функціонування сімейних відносин.

Що стосується концепції ґендерної рівності, то Верховний Суд України можна назвати дуже демократичним. Цей орган виключає правові підстави для дискримінації жінок і чоловіків у сферах сімейного та приватного життя.

Уже в статті 1 СК України зазначено, що цей закон регулює сімейні відносини з метою їх побудови «на основі рівноправності, почуттів взаємної любові і поваги, почуттів взаємодопомоги і підтримки». Стаття 7 СК України прямо це визначає: «Жінки та чоловіки мають рівні права та обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї. Стаття 3 СК України визначає сім'ю як «первинний та основний осередок суспільства» [4]. Відповідно до СК України, шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка (стаття 21), а обоє партнерів мають рівні права та обов'язки у шлюбі (стаття 51 Конституції України) [4]. Згідно зі статтею 24 СК України, чоловік та жінка у шлюбі мають рівні права щодо: вибору місця проживання, вибору професії та роду занять, виховання дітей, користування і розпорядження спільним майном. Важливим аспектом є захист економічних прав жінок та чоловіків у шлюбі. СК України передбачає, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, є спільною сумісною власністю (стаття 60), а у разі розірвання шлюбу воно ділиться порівну між партнерами (стаття 70).

Також СК України визначає обов'язки подружжя, зокрема обов'язок взаємної підтримки, поваги до особистої гідності один одного та співпраці у веденні домашнього господарства (стаття 57). Відповідно до статті 141 СК України незалежно від того, перебували батьки у шлюбі чи ні, обоє мають рівні права та обов'язки щодо дітей. Не впливає на обсяг прав та обов'язків батьків і розірвання шлюбу між ними, проживання їх окремо від дитини [4]. Це означає, що діти, які проживають окремо від батьків або одного з них, мають право на регулярні особисті стосунки та прямі контакти з батьками.

Досвід європейських країн щодо визначення місця проживання дітей показав, що при вирішенні проблем спілкування батьків і дітей після розірвання шлюбу враховуються не лише біологічні, а й соціальні стосунки між батьками та дітьми і спираються виключно на інтереси дитини. Головна відмінність законів полягає в чіткому правовому формулюванні позиції держави та у визначенні найкращих інтересів дитини, як найвищої цінності. Наприклад, вирішуючи питання про дітей, американська судова система керується положеннями конституції штату щодо рівних прав чоловіків і жінок. У багатьох євро-

пейських країнах при прийнятті рішень судді враховують не тільки принцип ґендерної рівності між батьками, а й ступінь прихильності дитини до одного з батьків і ступінь впливу дорослих на формування дитини, та звичайно ж ставлення дитини до батька та матері. У деяких випадках можуть бути викликані психологи для цього [5].

Одним із прикладів є справа в німецькому суді, де після розмови з дітьми та розуміння ситуації суд встановив, що діти піддавалися психологічному тиску та маніпуляціям з боку матері. Ретельно розглянувши матеріали справи, суд вирішив, що в інтересах дітей поселитися з батьком. На жаль, на практиці українські суди досі застосовують поняття радянських часів «вона – мати», яке не має правового підґрунтя, і вирішують місце проживання неповнолітніх дітей на користь матері. Будемо відверті, що така позиція не обов'язково спрямована на реальний захист прав та інтересів дитини. Так, правовий висновок Верховного Суду України, викладений у його рішенні від 14 грудня 2016 року у справі № 6-2445ц16 ВСУ проаналізував положення статті 161 Сімейного кодексу України та принцип 6 Декларації прав дитини від 20 листопада 1959 року, де передбачено, що мати не може піклуватися про неповнолітнього лише за наявності виняткових обставин, зокрема обставин, передбачених ч. 2 цього ж закону (мати не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями та наркотичними засобами, аморальна поведінка матері, яка може вплинути на розвиток дитини) встановлює прецедент, за якого шанси батька визначити місце проживання малолітньої дитини з ним, практично неможливі.

Нові структурні та функціональні зміни в сім'ї, становлення паритетності відносин в ній, що відбуваються в останні десятиріччя, мало відображені в Концепції державної сімейної політики, схваленої Постановою № 063-XIV [6]. Дуже поверхово вони втілені в програмі «Українська родина» [7]; практично не втілені були – у Державній програмі підтримки сім'ї на період до 2016 року [8], тоді як процеси творення егалітарної сім'ї, відповідні трансформації сім'ї як соціального інституту є дуже неоднозначними, утримуючи як прогресивні, так і регресивні моменти.

Одним із способів покращення ситуації є просування ґендерної освіти та свідомості. Навчання ґендерним питанням повинно бути включене у шкільні та університетські програми, а також у програми професійної підготовки для працівників у сфері соціальної роботи, правоохоронних органів та судової системи. Це допоможе усвідомити і підкреслити важливість ґендерної рівності, навчить молоде покоління виявляти і протидіяти дискримінації та насильству в сі-

мейних відносинах, і звичайно ж виховувати нові покоління, вільні від стереотипів та упереджень, готові до рівноправних відносин у сім'ї та суспільстві.

Також потрібно забезпечити економічну незалежність та можливості для всіх суб'єктів сімейних відносин, незалежно від їх статі або ґендерної ідентичності. Рівний доступ до роботи, освіти, фінансових ресурсів та інших можливостей допоможе зменшити вразливість і залежність від насильницьких чи дискримінаційних сімейних ситуацій.

У міжнародному контексті також існує багато прикладів законодавчих актів, спрямованих на забезпечення ґендерної рівності у шлюбі. Одним із таких прикладів є Шведський закон про шлюб (*Äktenskapsbalken*), який гарантує рівні права та обов'язки для обох партнерів у шлюбі. У Швеції подружжя має рівні права у питаннях, що стосуються економічного життя, виховання дітей та управління спільним майном. У Канаді, відповідно до Закону про розлучення (*Divorce Act*), права та обов'язки подружжя також регулюються на принципах рівності. Наприклад, при розірванні шлюбу суд приймає рішення щодо опіки над дітьми, виходячи з найкращих інтересів дитини, забезпечуючи рівне право батьків на опіку [9].

Правові аспекти ґендерної рівності у шлюбі є основою для забезпечення справедливих і гармонійних сімейних відносин. Законодавство України, як і багатьох інших країн, встановлює рівні права та обов'язки для чоловіків і жінок у шлюбі. Це сприяє не лише особистому розвитку кожного партнера, але й створює основу для стабільного та щасливого сімейного життя. Однак, важливо не лише наявність таких правових норм, а й їх ефективне застосування та дотримання у повсякденному житті, що вимагає постійної роботи як з боку державних інституцій, так і з боку суспільства загалом.

Рівне право на участь у прийнятті важливих сімейних рішень є основою для гармонійних відносин. Це стосується як стратегічних рішень, пов'язаних з фінансовими питаннями, вибором місця проживання, так і рішень щодо виховання дітей. Успішне впровадження цього принципу потребує відкритого діалогу, поваги до думки кожного партнера та готовності до компромісів.

Одним із найчутливіших питань у контексті ґендерної рівності є розподіл домашніх обов'язків. Традиційно домашні справи вважалися прерогативою жінок, проте сучасні сім'ї дедалі більше прагнуть до рівноправного розподілу цих обов'язків.

Дослідження показують, що нерівний розподіл домашніх обов'язків може призвести до стресу та конфліктів у родині. Важливо, щоб обоє партнерів брали активну участь у веденні

домашнього господарства, що включає приготування їжі, прибирання, догляд за дітьми. Це не лише сприяє ґендерній рівності, але й підвищує якість сімейного життя.

Фінансова незалежність є одним із ключових аспектів ґендерної рівності у сімейних відносинах. Важливим для обох партнерів є рівні можливості у професійному розвитку та доступу до фінансових ресурсів. Проте, у багатьох родинах все ще зберігається традиційний розподіл ролей, де чоловік виступає головним годувальником, а жінка відповідає за домашнє господарство. Однак, сучасні тенденції свідчать про зростаючу кількість сімей, де обидва партнери працюють і мають рівні права на розпорядження сімейним бюджетом. Це не лише забезпечує фінансову стабільність, але й сприяє самореалізації кожного партнера. Підтримка кар'єрного росту обох партнерів є також важливим фактором ґендерної рівності. Це включає не лише можливість працювати та розвиватися професійно, але й отримувати підтримку у вигляді гнучкого графіку роботи, відпустки по догляду за дитиною для батьків обох статей, а також доступу до дитячих садків та інших соціальних послуг. Такі заходи дозволяють зменшити навантаження на жінок, які традиційно виконують більшість обов'язків з догляду за дітьми та домашнього господарства.

Не менш важливо забезпечити соціальну підтримку та освіту. Це включає проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на зміну стереотипів щодо ґендерних ролей, навчання навичкам ефективної комунікації та управління конфліктами, а також створення мереж підтримки для родин, які прагнуть досягти рівноправних відносин.

Реалізація ґендерної рівності у сімейному житті є складним і багатогранним процесом, що вимагає активної участі як партнерів, так і всього соціуму. Рівність у прийнятті рішень, поділ домашніх обов'язків, фінансова незалежність, підтримка кар'єрного росту та соціальна підтримка – це основні аспекти, які сприяють досягненню гармонії та добробуту в родині. Тільки через усвідомлені зусилля та спільну роботу партнери зможуть досягти справжньої рівності у сімейних відносинах, що слугує запорукою стабільності як окремих родин, так і суспільства загалом.

Важливим елементом проведеного дослідження є соціокультурні аспекти, які відіграють чималу роль у формуванні ґендерної рівності у сімейних відносинах. Культурні та соціальні уявлення про ролі чоловіка і жінки, а також усталені сімейні звичаї і стереотипи суттєво впливають на динаміку взаємодії у родині. Ці фактори можуть як сприяти, так і перешкоджати досягненню рівності між партнерами у сімейному житті.

Культурні уявлення про ґендерні ролі часто ґрунтуються на традиційних моделях, де чоло-

вік вважається головним годувальником і захисником родини, а жінка – відповідальною за ведення домашнього господарства та виховання дітей. Ці уявлення формуються під впливом історичних, релігійних та соціальних факторів і можуть бути глибоко вкоріненими у свідомість людей. У багатьох культурах такі моделі підтримуються як норми, які визначають поведінку та очікування від чоловіків і жінок у сім'ї. До прикладу, у традиційних українських родинах чоловік часто сприймається як голова сім'ї, що приймає ключові рішення, тоді як жінка виконує роль берегині домашнього вогнища. Такі стереотипи можуть обмежувати можливості жінок у професійному розвитку та участі у суспільному житті, водночас накладаючи на чоловіків тиск забезпечення родини.

Сімейні звичаї та стереотипи, пов'язані з ґендерними ролями, впливають на розподіл обов'язків та взаємовідносини між партнерами. Вони можуть визначати, хто займається домашніми справами, хто піклується про дітей, а хто приймає фінансові рішення. Такі стереотипи часто передаються з покоління в покоління і часто підкріплюються суспільним схваленням чи осудом.

У сучасному світі, дедалі більше жінок займають активні позиції у професійному житті, і вищезазначені стереотипи втрачають свою актуальність. Проте їх вплив все ще відчутний, особливо у консервативних суспільствах. Для подолання цих бар'єрів важливо сприяти зміні культурних уявлень та підтримувати нові моделі поведінки, що відображають ґендерну рівність.

Медіа та освіта відіграють важливу роль у формуванні та зміні соціокультурних уявлень про ґендерні ролі. Засоби масової інформації можуть як підсилювати стереотипи, так і сприяти їх руйнуванню, висвітлюючи позитивні приклади ґендерної рівності у сімейних відносинах. Фільми, телепередачі, реклама та соціальні мережі здатні формувати нові моделі поведінки, де чоловіки і жінки рівноправно ділять обов'язки та приймають спільні рішення.

Досягнення ґендерної рівності у сімейних відносинах неможливе без активної участі чоловіків. Важливо, щоб чоловіки були свідомими союзниками у боротьбі за рівні права та можливості для жінок. Це включає підтримку партнерок у їхніх кар'єрних прагненнях, участь у домашніх обов'язках та вихованні дітей, а також протистояння ґендерним стереотипам у своєму оточенні.

Просування ідей чоловічого фемінізму та створення умов для активної участі чоловіків у рухах за ґендерну рівність може значно пришвидшити процес змін. Це потребує освітніх програм, підтримки з боку державних та громадських організацій, а також зміни культурних норм і очікувань.

Соціокультурні аспекти відіграють вирішальне значення для досягнення ґендерної рівності у сімейних відносинах. Зміна усталених уявлень та стереотипів про ролі чоловіка і жінки, просвітницька робота у медіа та освітніх установах, а також активна участь жінок та чоловіків у просуванні рівноправності є невід'ємними елементами цього процесу. Тільки через комплексний підхід, що враховує всі соціокультурні фактори, можливо створити умови для справжньої ґендерної рівності у сімейному житті, що сприятиме добробуту та гармонії як окремих родин, так і суспільства.

Висновки. Ґендерна рівність у сімейних відносинах є основоположним фактором для досягнення гармонії, стабільності та благополуччя у сім'ї. Ми зробили спробу висвітлити різні аспекти, які впливають на ґендерну рівність у сімейному житті, включаючи правові, практичні та соціокультурні чинники.

Законодавча база є фундаментом для забезпечення рівних прав і обов'язків для чоловіків і жінок у шлюбі. В Україні, як і в багатьох інших країнах, законодавство гарантує рівні права подружжя у питаннях вибору місця проживання, професійної діяльності, виховання дітей та розпорядження спільним майном. Важливо, щоб ці закони не лише існували, але й ефективно застосовувалися на практиці, забезпечуючи захист прав кожного партнера.

Культурні уявлення та соціальні стереотипи значно впливають на ґендерну рівність у сімейних відносинах. Традиційні ролі чоловіка як головного годувальника та жінки як берегині домашнього вогнища часто стають бар'єрами для досягнення справжньої рівності. Для подолання цих перешкод необхідно проводити просвітницькі кампанії, змінювати освітні програми та активно залучати медіа до поширення позитивних прикладів рівноправних відносин.

Ґендерна рівність у сімейних відносинах є не лише питанням справедливості, але й запорукою стабільності та добробуту родин і суспільства. Правові гарантії, практичні заходи та соціокультурні зміни є основними елементами для досягнення цієї мети. Лише комплексний підхід, що враховує всі ці аспекти, дозволить створити умови для гармонійного та рівноправного співіснування чоловіків і жінок у сім'ї. Тому важливо продовжувати роботу у цьому напрямку, щоб кожен міг реалізувати свій потенціал та зробити власний внесок у розвиток суспільства.

Перспективним напрямком подальших досліджень є поглиблений аналіз проблематики ґендерної рівності у сімейних відносинах, яка мають великий потенціал для покращення розуміння та вирішення існуючих проблем. Вивчення правових, економічних, культурних, освітніх та

психосоціальних аспектів, а також оцінка ефективності політик та програм, дозволить розробити цілеспрямовані та дієві заходи. Це сприятиме створенню умов для справжньої рівності та гармонії у сімейних відносинах, що є основою стабільного та прогресивного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Петришин О.В. Ґендерна рівність. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 3 : Загальна теорія права. 2017. С. 60.
2. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B>. (дата звернення: 09.07.2024).
3. Про Концепцію державної сімейної політики : Постанова Верховної Ради України від 17.09.1999 р. *ВВР України*. 1999. № 46. 404 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063-14#Text> (дата звернення: 09.07.2024).
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 09.07.2024).
5. Лисечко К. Ґендерна рівність батьків у правах за дитину. *Юридична газета*. Чернівці. 2017. № 2-3 С. 604-605.
6. Про Концепцію державної сімейної політики : постанова Верховної Ради України від 17.09.1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46. Ст. 404. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063-14#Text> (дата звернення 09.07.2024).
7. Про Програму «Українська родина» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2001 року. *Офіційний вісник України*. 2001. № 11. Ст. 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2001-%D0%BF> (дата звернення: 09.07.2024).
8. Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.005.2013 року. *Офіційний вісник України*. 2013. № 37. Ст. 1311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.07.2024).
9. Ґендерна дискримінація: ідентифікація та механізм надання правової допомоги: методичні рекомендації затверджені наказом Координаційного центру з надання правової допомоги від 12.03.19 р. № 33. ФОРМ Ковалишин. 2019. 94 с.